

IV JORNADA SOBRE LITERATURA I ENSENYAMENT,
AULA MÀRIUS TORRES

El dia 12 de març a la Universitat de Lleida es va celebrar, sota el lema *Com ensenyar literatura*, la IV Jornada sobre Llengua i Ensenyament, organitzada per l'Aula Màrius Torres amb el suport de la Delegació de Lleida de l'Institut d'Estudis Catalans i del Departament de Filologia Catalana i Comunicació de la UdL.

Com indica el títol, aquesta jornada forma part d'un conjunt de quatre que s'han dut a terme en els darrers anys amb epígrafs diversos: *Eines, estratègies, problemes* (2005), *Cal ensenyar literatura?* (2006) i *L'ensenyament de la literatura a Europa i Nord-amèrica* (2007). Aquestes sessions van néixer amb la intenció de donar resposta tant al problemàtic encaix de la cultura literària en els plans d'estudi de l'ensenyament secundari i universitari com a la progressiva pèrdua de rellevància que experimenta la literatura en el sistema de valors de la societat actual.

La IV Jornada sobre Literatura i Ensenyament pretenia presentar nous acostaments per estimular l'atenció i la comprensió dels estudiants a algunes lectures cabdals i ja considerades clàssiques, la majoria de les quals són prescriptives en les matèries de llengua i literatura catalanes del Batxillerat.

Lola Badia s'encarregà de la primera intervenció del matí, Curial e Güelfa, *entre la cavalleria i l'amor*. Així, partint dels dos eixos de la novel·la, la formació del cavaller i la relació de dependència amb la seva protectora, Badia va donar claus de lectura sobre els valors que defensa l'obra però sense desatendre, tanmateix, l'enfocament didàctic. Per això, se serví del comentari d'una molt encertada tria de fragments que, a banda d'atènyer la comprensió del que era la cavalleria i la violència segons l'anònim i la concepció de l'amor i el programa moral de l'obra, poden servir als estudiants per a reflexionar sobre els propis sentiments i els valors morals i culturals.

En segon lloc, Josep M. Domingo, en la seva intervenció *Realisme i imaginació. A propòsit de La bogeria, de Narcís Oller*, constatà com per bé que aquesta novel·la és una de les més recomanades, entre altres motius, pel fet de ser accessible en tant que testimoni «vivencial» i document «humà», hom no ha fet tant d'èmfasi en alguns aspectes més reflexius i al·lusius de l'autor, com, per exemple, el fet que Oller hi tematitza una clausura de les il·lusions perdudes, de la seva joventut, del seu projecte literari: *La bogeria* reflecteix un món malalt on hi ha lloc per a l'optimisme i la utopia; un enfocament, d'altra banda, que Josep M. Domingo va qualificar de simptomàtic de l'època en relacionar aquesta obra, en-

tre altres, amb *En defensa pròpia* de Jacint Verdaguer i *La punyalada* de Maria Vayreda.

La tercera intervenció, *L'actor com a lector: interpretar Terra baixa d'Àngel Guimerà*, va anar a càrrec de Jordi Malé, el qual va plantejar una nova possibilitat de lectura, francament atractiva des del punt de vista didàctic, d'aquesta tan coneguda peça de Guimerà. Malé va proposar d'*interpretar*, és a dir, analitzar, estudiar, el text literari, però des d'un enfocament actoral, la qual cosa implica un aprofundiment en la lectura, atès que requereix extremar l'atenció dels estudiants no solament en les intervencions de cada personatge sinó també en els comentaris que el dramaturg va proporcionant als lectors mitjançant els diferents tipus d'acotacions.

La darrera intervenció del matí, *Explicar l'avantguarda a través dels textos de creació: L'irradiador del port i les gavines, de Joan Salvat-Papasseit*, va anar a càrrec d'Helena Alonso i Joan Ramon Veny-Mesquida. Aquests van inventariar, classificar i explicar els problemes amb què els docents es troben a l'hora d'explicar un llibre com el de Salvat, en què es combinen formes tradicionals i formes avantguardistes. Especialment interessant resultà l'estudi del joc intertextual entre els *Poemes en ondes hertzianes* i *L'irradiador del port i les gavines*, a partir del qual és possible situar una línia temàtica de continuació entre ambdós poemaris.

Lluïsa Julià obrí la sessió de la tarda amb *Temes, formes, interpretacions. Tot llegint* Marines i boscatges de *Joaquim Ruyra*. Es tractà d'una sessió interpretativa d'aquest recull, centrada ens els diferents tipus de narració que s'hi troben: el conte de por i fantasia hereu de la narrativa d'Edgar Allan Poe, la narració i el relat d'aventures. Pel que fa a la temàtica, s'incidí en el fet que en aquest recull la mort i l'amor són presentats en els aspectes més sensuals. Finalment, Julià va anar resseguint, tot exemplificant-ho amb fragments escollits, els principals i variats recursos estilístics que singularitzen la prosa ruyriana.

Jordi Castellanos va cloure la sessió de la tarda amb *La Plaça del Diamant, encreuament de lectures*. Va encarar la seva anàlisi partint de l'estudi de la tècnica narrativa de la novel·la, segons la qual s'explica que inicialment fos acollida com a novel·la psicològica i més tard com a novel·la realista i testimonial i com a novel·la simbòlica. A més a més, el repàs a la recepció crítica de *La Plaça del Diamant* va permetre de posar sobre la taula altres lectures igualment complementàries: com a novel·la ciutadana, novel·la històrica, novel·la popular, novel·la freudiana, etc. Per acabar, Castellanos va defensar que la vàlua d'aquesta obra rau justament en el seu caràcter polifacètic.

Després d'un breu debat i de la cloenda de l'acte, els organitzadors van convidar els assistents a la presentació dels recursos que l'Aula Màrius Torres ja posa a l'abast de tothom en el web de l'associació (<http://www.aulamariustorres.org>): la digitalització de fons hemerogràfics i de primeres edicions d'escriptors de la talla de J. V. Foix i Carles Riba, enregistraments sonors diversos i enllaços a pàgines web complementàries, entre altres; i també dels projectes sobre els quals s'està treballant actualment: com la indexació d'aquests continguts i la possibili-

tat de fer-ne una cerca avançada. Des d'aquestes pàgines, no podem sinó aplaudir la feina empresa, tant per la tasca de divulgació general d'aquests interessants materials, com també pel fet de posar a l'abast dels investigadors de la literatura uns recursos de més difícil accés.

Per acabar, cal reconèixer que les Jornades sobre Literatura i Ensenyament organitzades per l'Aula Màrius Torres representen entre bona part del professorat de literatura de les comarques de ponent, que n'és el principal receptor, una cita ineludible pel que aporten en el terreny de l'actualització dels coneixements, però sobretot pel fet que han esdevingut una plataforma de debat efectiu entre els diferents sectors relacionats amb la cultura literària, principalment entre la Universitat i els centres de Batxillerat.

IMMA FARRÉ I VILALTA